

Samling af Afgørelser

Sag T-748/20

Europa-Kommissionen
mod

Centre d'étude et de valorisation des algues SA (CEVA) m.fl.

Rettens dom (Syvende Afdeling) af 6. september 2023

»Voldgiftsbestemmelse – særprogram for forskning og udvikling inden for »livskvalitet og forvaltning af bioressourcer« – tilskudsaf tale – OLAF's undersøgelsesrapport, hvorved der blev fastslået finansielle uregelmæssigheder – tilbagebetaling af udbetalte beløb – lovvalg – forældelse – betydningen af OLAF's rapport«

1. *Retslig procedure – indbringelse af sag for Retten på grundlag af en voldgiftsklausul – tilskudsaf tale indgået som led i et særprogram for forskning og udvikling – af tale underlagt lovgivningen i en medlemsstat – Det Europæiske Kontor for Bekæmpelse af Svigs (OLAF) undersøgelsesrapport, hvori der fastslås finansielle uregelmæssigheder fra kontrahentens side – anmodning om tilbagebetaling af udbetalte tilskud som følge af de konstaterede uregelmæssigheder – redningsprocedure vedrørende denne kontrahent indledt i en anden medlemsstat – virkning – anvendeligheden af forordning nr. 1346/2000 – anmeldelse af en fordring, der foretages af en fordringshaver i den medlemsstat, hvori redningsproceduren er indledt – virkninger – afbrydelse af forældelsesfristen, der er fastsat i den første medlemsstats lovgivning [Art. 272 TEUF; Rådets forordning nr. 1346/2000, art. 3, stk. 1, art. 4, stk. 2, litra f), art. 16, stk. 1, og art. 17, stk. 1]*

(jf. præmis 37-57)

2. *Retslig procedure – indbringelse af sag for Retten på grundlag af en voldgiftsklausul – kontrakt underlagt national ret – anvendeligheden af nationale materielle bestemmelser (Art. 272 TEUF)*

(jf. præmis 61 og 93)

Resumé

Den 17. januar 2001 indgik Kommissionen en kontrakt med Centre d'étude et de valorisation des algues SA (CEVA), der som sit formål havde gennemførelse af et projekt inden for rammerne af særprogrammet for forskning og udvikling, hvorefter der skulle udbetales et tilskud (herefter »Seapura-kontrakten«). Denne kontrakt er underlagt belgisk ret¹.

¹ – Seapura-kontrakten, artikel 5, stk. 1.

I løbet af 2006 indledte Det Europæiske Kontor for Bekæmpelse af Svig (OLAF) en undersøgelse efter mistanke om svig vedrørende flere af CEVA's projekter, herunder det, der var genstand for Seapura-kontrakten. I december 2007 vedtog OLAF sin endelige rapport, hvori OLAF konstaterede finansielle uregelmæssigheder i forbindelse med opfyldelsen af Seapura-kontrakten. I oktober 2008 underrettede Kommissionen CEVA om, at den på grund af disse alvorlige finansielle uregelmæssigheder, der var konstateret i OLAF's rapport, havde til hensigt at udstede debetnotaer til centret med henblik på tilbagebetaling af det tilskud, der var udbetalt i henhold til Seapura-kontrakten. Den 13. marts 2009 tilsendte Kommissionen således CEVA fire debetnotaer og derefter den 11. maj 2009 fire rykkerskrivelser, og endelig fremsendte Kommissionen den 12. juni 2009, som følge af manglende betaling fra CEVA's side, fire skrivelser til CEVA med opfordring til at handle.

Ved dom afsagt af tribunal correctionnel de Rennes (retten i første instans i straffesager i Rennes, Frankrig) den 26. april 2011 blev CEVA og centrets tidligere direktør kendt skyldige i bedrageri og uretmæssig tilegnelse af offentlige midler og idømt henholdsvis en bøde og en betinget fængselsstraf. Tribunal correctionnel de Rennes (retten i første instans i straffesager i Rennes), der traf afgørelse i det civile søgsmål anlagt af Kommissionen, dømte, delvist in solidum, de tiltalte til at betale Kommissionen erstatning for det økonomiske tab, der var lidt, bl.a. som følge af de økonomiske uregelmæssigheder, der var begået i forbindelse med opfyldelsen af Seapura-kontrakten. Ved dom af 1. april 2014 frifandt cour d'appel de Rennes (appeldomstolen i Rennes, Frankrig) CEVA og centrets tidligere direktør for alle anklagepunkterne i straffesagen og i det af Kommissionen anlagte civile søgsmål. Den 12. november 2015 ophævede afdelingen for straffesager ved Cour de cassation (kassationsdomstol, Frankrig) efter anmodning fra procureur général ved cour d'appel de Rennes (statsadvokaten ved appeldomstol i Rennes, Frankrig) appeldomstolens dom, alene for så vidt som de tiltalte blev frifundet for anklagen om uretmæssig tilegnelse af offentlige midler, og hjemviste i denne henseende sagen til cour d'appel de Caen (appeldomstolen i Caen, Frankrig).

Tribunal de commerce de Saint-Brieuc (handelsretten i Saint-Brieuc, Frankrig) indledte ved dom af 22. juni 2016 en redningsprocedure vedrørende CEVA og udpegede en kurator. Den 15. september 2016 anmeldte Kommissionen i forbindelse med denne procedure en fordring hos kurator svarende til det samlede beløb på de debetnotaer, der var udstedt med henblik på at opnå tilbagebetaling af de tilskud, som var blevet udbetalt i henhold til bl.a. Seapura-kontrakten. Den 6. december 2016 anfægtede den nævnte kurator Kommissionens fordring.

Ved dom af 21. juli 2017 vedtog tribunal de commerce de Saint-Brieuc (handelsretten i Saint-Brieuc, Frankrig) CEVA's redningsplan og udpegede en ansvarlig til at overvåge gennemførelsen af redningsplanen.

Cour d'appel de Caen (appeldomstolen i Caen, Frankrig) frifandt ved den nu endelige dom af 23. august 2017 – idet den traf afgørelse efter hjemvisning efter kassation – CEVA for anklagen om uretmæssig tilegnelse af offentlige midler og idømte centrets tidligere direktør en betinget fængselsstraf og en bøde for uretmæssig tilegnelse af offentlige midler.

Ved kendelse af 11. september 2017 afviste den tilsynsførende dommer i redningsproceduren Kommissionens fordring i sin helhed. Kommissionen appellerede denne kendelse. Ved dom af 24. november 2020 ophævede cour d'appel de Rennes (appeldomstolen i Rennes, Frankrig) den nævnte kendelse og fastslog, at der forelå to alvorlige indsigelser med hensyn til debetnotaernes forældelse og retmæssighed, idet den fandt, at disse indsigelser skulle afgøres af den kompetente ret, som det tilkom Kommissionen at indbringe sagen for.

I denne sammenhæng har Kommissionen med sit søgsmål i henhold til artikel 272 TEUF² nedlagt påstand om, at Retten fastsætter størrelsen af dens fordring svarende til tilbagebetalingen af de tilskud, der er udbetalt inden for rammerne af Seapura-kontrakten.

Ved sin dom tog Retten Kommissionens påstand til følge og fastsatte størrelsen af dens fordring på CEVA i henhold til artikel 3, stk. 5, i bilag II til Seapura-kontrakten.

Retten bemærkninger

Efter at Retten fastslog, at den havde kompetence til at påkende Kommissionens søgsmål i henhold til en voldgiftsbestemmelse i Seapura-kontrakten³, undersøgte den først CEVA's påstand om afvisning, dvs. indsigelsen om forældelse af Kommissionens påstand.

Hvad angår den udgave af finansforordningen, som finder anvendelse på de faktiske omstændigheder i den foreliggende sag, bemærkede Retten, at på tidspunktet for indgåelsen af Seapura-kontrakten, dvs. 17. januar 2001, indeholdt finansforordning nr. 2548/98⁴ hverken særlige bestemmelser om forældelsesfristen eller om de måder, hvorpå forældelsen blev afbrudt. De forældelsesregler, der finder anvendelse i den foreliggende sag, er derfor dem, der er fastsat i den lov, der finder anvendelse på kontrakten, dvs. belgisk ret.

Retten bemærkede således, at i belgisk ret bestemmer artikel 2262a, stk. 1, i den belgiske code civil (den belgiske civillovbog), som finder anvendelse på sager om kontraktforhold, at »[a]lle sager om personlige søgsmål forældes efter ti år«. Retten tilføjede, at forældelsen af personlige søgsmål i henhold til artikel 2257 i den belgiske civillovbog begynder at løbe fra dagen efter den dag, hvor fordringen forfalder til betaling.

For det første anførte Retten, at den foreliggende tvist er af kontraktmæssig karakter. Artikel 3, stk. 5, i bilag II til Seapura-kontrakten bestemmer nemlig, at »[n]år kontrakten er opfyldt, eller kontrakten opsiges, eller en kontrahents deltagelse ophører, kan Kommissionen som følge af svig eller alvorlige finansielle uregelmæssigheder, der er konstateret i forbindelse med en revision, kræve, at kontrahenten tilbagebetaler hele det fællesskabsbidrag, der er udbetalt til kontrahenten«. Det fremgår af ordlyden af denne bestemmelse, at parterne i Seapura-kontrakten har aftalt, at tilbagebetalingen af hele det EU-bidrag, der er udbetalt til CEVA som følge af svig eller alvorlige finansielle uregelmæssigheder, der er konstateret i forbindelse med en revision, er betinget af en forudgående anmodning om tilbagebetaling fra Kommissionen. Med henblik herpå fremsendte Kommissionen den 13. marts 2009 fire debetnotaer til CEVA med det formål at inddrive sin fordring. Retten var af den opfattelse, at det var på dette tidspunkt, at Kommissionen krævede, at CEVA tilbagebetalte de beløb, som centret havde modtaget i henhold til Seapura-kontrakten. Under disse omstændigheder var Kommissionens fordring i overensstemmelse med artikel 3, stk. 5, i bilag II til Seapura-kontrakten forfalden fra den 13. marts 2009.

² – Den Europæiske Unions Domstol har i medfør af artikel 272 TEUF kompetence til at træffe afgørelse i henhold til en voldgiftsbestemmelse, som indeholdes i en af Den Europæiske Union eller i en på dennes vegne indgået offentligretlig eller privatretlig aftale. Retten har i henhold til artikel 256, stk. 1, TEUF kompetence til som første instans at træffe afgørelse i de sager, der er omhandlet i artikel 272 TEUF.

³ – Seapura-kontrakten, artikel 5, stk. 2.

⁴ – Rådets forordning (Euratom, EKSF, EØF) nr. 2548/98 af 23.11.1998 om ændring af finansforordningen af 21.12.1977 vedrørende De Europæiske Fællesskabers almindelige budget (EFT 1998, L 320, s. 1).

For det andet konstaterede Retten, at CEVA ikke har fremført noget særligt argument, som gør det muligt at fastslå, at fordringen var forfalden før den 13. marts 2009. Den frist på ti år, inden for hvilken Kommissionen kunne gribe ind over for CEVA, begyndte således at løbe dagen efter den dag, hvor forpligtelsen forfaldt, dvs. den 14. marts 2009, i overensstemmelse med artikel 2257 i den ovennævnte belgiske civillovbog. Som følge heraf fandt Retten, at forældelsesfristen i princippet udløb den 14. marts 2019.

I det foreliggende tilfælde har Kommissionen gjort gældende, at forældelsesfristen blev afbrudt to gange, først i forbindelse med dens indtræden som civil part ved tribunal correctionnel de Rennes (retten i første instans i straffesager i Rennes) den 26. april 2011 og dernæst i forbindelse med nævnte institutions anmeldelse af en fordring, der blev berigtiget den 15. september 2016 inden for rammerne af redningsproceduren vedrørende CEVA. I denne forbindelse undersøgte Retten alene, om forældelsesfristen gyldigt kunne afbrydes ved Kommissionens anmeldelse af fordringen inden for rammerne af redningsproceduren vedrørende CEVA, uden at det er nødvendigt ligeledes at undersøge virkningerne af Kommissionens indtræden som civil part ved tribunal correctionnel de Rennes (retten i første instans i straffesager i Rennes). Kommissionen har således gjort gældende, at dens fordring blev anmeldt for kurator den 15. september 2016, og at en anmeldelse af en fordring ifølge Cour de cassation belges (kassationsdomstol, Belgien) praksis afbryder forældelsen indtil insolvensbehandlings afslutning. Kommissionen har tilføjet, at den med føje kan påberåbe sig sagerne i Frankrig til støtte for, at forældelsesfristen er afbrudt i henhold til belgisk ret.

I dette tilfælde bemærkede Retten, at tribunal de commerce de Saint-Brieuc (handelsretten i Saint-Brieuc, Frankrig) den 22. juni 2016 indledte en redningsprocedure vedrørende CEVA. Den 15. september 2016 anmeldte Kommissionen i forbindelse med denne procedure sin fordring over for den udpegede kurator. Det fremgår således af den franske handelslovs artikel L.622-24, at fra offentliggørelsen af afgørelsen om indledning af redningsproceduren fremsender alle kreditorer – med undtagelse af arbejdstagere – hvis fordringer er opstået forud for vedtagelsen af afgørelsen om at indlede en redningsprocedure, anmeldelsen af deres fordringer til kurator. Det var således på grundlag af denne bestemmelse, at Kommissionen i forbindelse med den vedrørende CEVA indledte redningsprocedure anmeldte sin fordring over for den udpegede kurator. Endvidere hedder det i den franske handelslovs artikel L.622-25-1, at »[a]nmeldelsen af fordringen afbryder forældelsen, indtil proceduren er afsluttet. Anmeldelsen fritager for enhver opfordring og betragtes som en handling med henblik på retsforfølgning«.

I denne henseende præciserede Retten, at indledningen af redningsproceduren i Frankrig medførte, at forordning nr. 1346/2000 om konkurs⁵, der var gældende på daværende tidspunkt, fandt direkte anvendelse, og at fransk ret i henhold til denne forordning var *lex concursus*. Retten fremhævede ligeledes, at det følger af artikel 4, stk. 2, litra f), i forordning nr. 1346/2000, at »[l]ovgivningen i den medlemsstat, hvor insolvensbehandlingen indledes, er bestemmende for betingelserne for insolvensbehandlings indledning og afslutning samt for dens forløb«, og navnlig »hvorledes insolvensbehandlingen virker på individualforfølgingsforanstaltninger«. Forordningens artikel 16, stk. 1, fastsætter, at »[e]nhver afgørelse om indledning af insolvensbehandling, der træffes af en ret i en medlemsstat, som har kompetence i henhold til artikel 3, anerkendes i alle de øvrige medlemsstater, så snart den får virkning i den medlemsstat, hvor insolvensbehandlingen er indledt«. Ifølge forordningens artikel 17, stk. 1, har »[e]n afgørelse om indledning af insolvensbehandling, der træffes af en kompetent ret i henhold til artikel 3, stk. 1, [...] umiddelbart de samme virkninger i enhver anden medlemsstat, som den har efter

⁵ – Rådets forordning (EF) nr. 1346/2000 af 29.5.2000 om konkurs (EFT 2000, L 160, s. 1).

lovgivningen i den medlemsstat, hvor insolvensbehandlingen er indledt, medmindre andet er fastsat i denne forordning, og så længe en kompetent ret i denne anden medlemsstat ikke indleder en insolvensbehandling i henhold til artikel 3, stk. 2«.

Det følger heraf, at det på grundlag af de foregående bestemmelser skal fastslås, at indledningen i Frankrig af redningsproceduren vedrørende CEVA og den efterfølgende anmeldelse, som Kommissionen indgav i forbindelse med denne redningsprocedure, i henhold til fransk ret og navnlig den franske handelslovs artikel L.622-25-1 har haft retsvirkninger i belgisk ret, og den afbrød mere præcist den tiårige forældelsesfrist, der er fastsat i denne ret. Retten præciserede, at virkningerne af indledningen af redningsproceduren vedrørende CEVA nemlig ville blive tilsidesat, hvis Kommissionens anmeldelse af fordringen i Frankrig den 15. september 2016 ikke medførte en afbrydelse af forældelsen i henhold til belgisk ret.

Under disse omstændigheder fandt Retten, idet Kommissionens søgsmål blev anlagt den 19. december 2020, at der ikke var indtrådt forældelse i den foreliggende sag, hvorfor den forkastede CEVA's forældelsesindsigelse, inden den tog Kommissionens påstand til følge og fastslog dens fordring over for CEVA.